

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2010-2011

---

30 JUIN 2011

Proposition de loi tendant à l'introduction dans notre législation pénale de périodes de sûreté en cas de condamnation pour des actes criminels d'une extrême gravité

(Déposée par Mme Christine Defraigne et consorts)

DÉVELOPPEMENTS

Dans le troisième titre intitulé « Une société sûre » de l'accord de gouvernement de 1999, nous pouvions lire : « Beaucoup de nos concitoyens sont convaincus de ce qu'une fois condamnés, certains criminels dangereux sont prématurément remis en liberté. Pour répondre à ces inquiétudes, des tribunaux d'application des peines seront mis en place; parallèlement, la compressibilité des peines pour les coupables d'infractions odieuses, telles que les violences et assassinats commis sur les enfants, les personnes âgées, les membres des forces de l'ordre et les travailleurs exposés à la criminalité de par leur profession, sera nettement limitée. »

Dans l'accord de gouvernement de 2003 « Une Belgique créative et solidaire : Du souffle pour le pays », une réflexion concernant la libération anticipée de personnes ayant commis des infractions particulièrement graves (crimes de sang) était annoncée en vue d'offrir plus de sécurité aux victimes et à la société. On pouvait aussi y lire que la libération anticipée doit être déterminée par trois éléments : la gravité du délit, la probabilité de récidive et le comportement du prisonnier.

À l'occasion des interpellations adressées au premier ministre lors de la séance plénière du 6 juillet 2006, il a été annoncé que le gouvernement mènerait une réflexion sur la question de savoir si, pour certaines catégories de criminels dangereux, il ne conviendrait pas d'augmenter la période de sûreté ou de donner la possibilité au juge pénal de limiter ou

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 2010-2011

---

30 JUNI 2011

Wetsvoorstel tot invoering in het Strafwetboek van een beveiligingsperiode bij veroordelingen voor bijzonder zware misdrijven

(Ingediend door mevrouw Christine Defraigne c.s.)

TOELICHTING

Onder de derde rubriek van het regeerakkoord van 1999, met als opschrift « Een veilige samenleving », staat het volgende te lezen : « Talrijke medeburgers zijn er van overtuigd dat een aantal gevaarlijke misdadigers na hun veroordeling voortijdig worden vrijgelaten. Om deze onrust weg te nemen zullen strafuitvoeringsrechtbanken worden opgericht. Tegelijk zal voor personen die zich schuldig hebben gemaakt aan afschuwelijke misdaden, zoals geweldpleging en moord op kinderen, bejaarden, politie en werknemers die beroepsmatig met criminaliteit in contact staan, de samendrukbaarheid van de straf sterk worden ingeperkt. »

In het regeerakkoord van 2003, « Een creatief en solidair België : zuurstof voor het land », wordt aangekondigd dat zal worden nagedacht over de vervroegde vrijlating van gedetineerden die bijzonder zware misdrijven hebben gepleegd (moorden), ten einde de slachtoffers en de samenleving meer veiligheid te bieden. Men kan er ook lezen dat de vervroegde invrijheidsstelling door drie elementen moet worden bepaald : de ernst van het misdrijf, de kans op recidive en het gedrag van de gevangene.

Tijdens de plenaire vergadering van de Kamer van 6 juli 2006 werd, naar aanleiding van de tot de eerste minister gerichte interpellaties, aangekondigd dat de regering de vraag zou onderzoeken of het voor bepaalde categorieën van gevaarlijke misdadigers niet beter zou zijn de beveiligingsperiode te verlengen dan wel de feitenrechter, bij zijn beslissing ten gronde, de

d'exclure l'application de la loi sur la libération conditionnelle dans sa décision de fond.

Le groupe politique des auteurs partage cette préoccupation et plaide depuis bien longtemps pour que la possibilité soit offerte au juge pénal d'assortir les peines qu'il prononce, pour certaines infractions particulièrement graves, d'une période de sûreté :

— en 1994 déjà, il déposait des amendements allant dans ce sens, au projet de loi de M. Wathelet portant abolition de la peine de mort;

— en 1995, Messieurs Barzin, Duquesne et Michel déposaient une proposition de loi portant abolition de la peine de mort et son remplacement par des peines incompressibles, garanties par des mesures de sûreté;

— lors du débat, à la Chambre, sur le projet de loi portant abolition de la peine de mort et modifiant les peines criminelles, ce même groupe soutenait le principe de l'abolition de la peine de mort mais insistait cependant sur la nécessité de peines de substitution. Il ne fut pas suivi sur ce point par la coalition au pouvoir, qui estimait que le débat sur les mesures de sûreté et les peines incompressibles n'était pas à l'ordre du jour;

— en 1996, M. Antoine Duquesne déposa une proposition de loi tendant à l'introduction dans notre législation pénale de peines incompressibles sanctionnant des actes criminels d'une extrême gravité;

— lors du débat, à la Chambre, du projet de loi relatif à la libération conditionnelle et modifiant la loi du 9 avril 1930 de défense sociale à l'égard des anormaux et des délinquants d'habitude remplacée par la loi du 1er juillet 1964, face aux attentes exprimées par la population dans une pétition signée par 2 700 000 citoyens, il défendit à nouveau le principe de la période de sûreté mais ne fut pas suivi;

— au cours de la dernière législature, le groupe des auteurs a déposé une proposition de loi tendant à l'introduction dans notre législation pénale de peines incompressibles sanctionnant certains actes criminels graves (doc. Chambre, n° 52-735/1).

Souhaitant répondre aux préoccupations de la population sur ce point, les auteurs entendent relancer la réflexion sur les peines incompressibles, ou plus précisément sur l'obligation dans certains cas pour la juridiction de jugement d'assortir la peine qu'elle prononce d'une période de sûreté durant laquelle aucune forme de libération anticipée ne pourra intervenir.

mogelijkheid te geven de toepassing van de wet op de voorwaardelijke invrijheidstelling te beperken of uit te sluiten.

De fractie waartoe de indieners behoren, deelt die bezorgdheid en pleit er al heel lang voor dat het hof van assisen de mogelijkheid zou krijgen een beveiligingsperiode te koppelen aan de straffen die het uitspreekt voor een aantal bijzonder zware misdrijven :

— reeds in 1994 heeft zij amendementen in die zin ingediend op het wetsontwerp van de heer Wathelet tot afschaffing van de doodstraf;

— in 1995 hebben de heren Barzin, Duquesne en Michel een wetsvoorstel ingediend tot afschaffing van de doodstraf en tot vervanging ervan door niet-reduceerbare straffen die door beveiligingsmaatregelen worden gewaarborgd;

— tijdens de bespreking in de Kamer van het wetsontwerp tot afschaffing van de doodstraf en tot wijziging van de criminele straffen, heeft die fractie ingestemd met het beginsel van de afschaffing van de doodstraf, maar heeft zij tegelijkertijd gewezen op de noodzaak van vervangende straffen. Op dat punt heeft de toenmalige meerderheidscoalitie haar niet gevolgd, met als argument dat een debat over beveiligingsmaatregelen en niet-reduceerbare straffen op dat moment niet aan de orde was;

— in 1996 heeft de heer Antoine Duquesne een wetsvoorstel ingediend tot invoering in het Strafwetboek van niet-reduceerbare straffen voor bijzonder zware misdrijven;

— tijdens de bespreking in de Kamer van het wetsontwerp betreffende de voorwaardelijke invrijheidstelling en tot wijziging van de wet van 9 april 1930 tot bescherming van de maatschappij tegen de abnormalen en de gewoontemisdadigers, vervangen bij de wet van 1 juli 1964, heeft de fractie, rekening houdend met de wil van 2 700 000 ondertekenaars van een petitie, opnieuw het beginsel van een beveiligingsperiode verdedigd. Zij vond echter geen gehoor;

— tijdens de vorige zittingsperiode heeft de fractie waartoe de indieners behoren, een wetsvoorstel ingediend tot invoering in het Strafwetboek van niet-reduceerbare straffen voor zware misdrijven (stuk Kamer, nr. 52-735/1).

De indieners willen een antwoord bieden op de bezorgdheid van de bevolking op dat punt. Daarom wensen zij een nieuwe impuls te geven aan het debat over de niet-reduceerbare straffen. Inzonderheid wensen zij dat het vonnisgerecht de mogelijkheid krijgt — en in sommige gevallen zelfs wordt verplicht — aan een straf een beveiligingsperiode te koppelen tijdens welke vervroegde invrijheidstelling onmogelijk is.

En déposant la présente proposition de loi, le groupe politique des auteurs veut organiser une répression sévère d'infractions particulièrement graves en assurant une plus grande correspondance entre la peine prononcée et la peine réellement exécutée.

Toutes les infractions mettent à mal l'ordre public mais un certain nombre d'entre elles y portent atteinte de manière particulièrement grave et heurtent notre conscience sociale.

Sont ainsi visées les atteintes les plus graves à l'intégrité physique en particulier lorsque les victimes sont fragiles, telles que les enfants ou les personnes âgées ou lorsque les victimes sont membres des forces de l'ordre ou sont exposées de par leur profession à la criminalité.

Les objectifs de la peine privative de liberté sont la sanction, l'amendement de l'individu dans une perspective de réintégration et la défense de la société. Pour ces types d'infractions, la fonction première de la peine privative de liberté doit être privilégiée. La peine de prison doit viser avant tout à protéger la société et à sanctionner, à marquer la réprobation sociale à l'égard de l'acte délictueux qui a été commis.

Comme le précisait M. Antoine Duquesne dans les développements de la proposition de loi qu'il déposa en 1996, le groupe politique des auteurs, en plaçant pour l'introduction de peines incompressibles dans notre arsenal législatif, affirme sa volonté de sanctionner sévèrement les individus ayant commis les infractions les plus graves mais n'est pas pour autant « maniaque de la répression », refusant toute individualisation de la peine. En effet, dans le cadre général du débat sur l'exécution des peines privatives de liberté, les auteurs sont d'avis qu'un certain nombre de délinquants qui sont actuellement en prison ne devraient pas y être.

Les auteurs estiment également qu'une véritable politique de réinsertion sociale devrait être menée à l'égard des détenus. Ils sont également d'avis (ils l'ont encore démontré en déposant la proposition de loi ayant abouti à la loi du 17 avril 2002 instaurant la peine de travail comme peine autonome en matière correctionnelle et de police) qu'il faut essayer de penser la peine autrement.

La présente proposition de loi vise notamment le cas particulier des pervers sexuels : en effet, face à l'absence de solution thérapeutique offrant toutes les garanties, les auteurs croient qu'il faut avoir le courage de proposer les mesures reprises dans la présente proposition de loi et qui sont justifiées par le souci que doivent avoir les représentants de la Nation d'assurer

Met de indiening van dit wetsvoorstel beoogt de fractie van de indieners een strenge bestraffing van bijzonder zware misdrijven, door te garanderen dat de uitgesproken en de daadwerkelijk uitgezeten straf beter op elkaar worden afgestemd.

Alle misdrijven verstoren de openbare orde, maar sommige misdrijven doen dat op een wel bijzonder schokkende wijze en zijn daardoor kwetsend voor ons maatschappelijk bewustzijn.

Meer in het bijzonder gaat het om de ernstigste aantastingen van de fysieke integriteit, zoals doodslag, moord of verkrachting — zeker als het slachtoffers betreft die zich in een zwakkere positie bevinden, zoals kinderen, bejaarden, leden van de ordediensten of mensen die door hun beroep blootstaan aan criminaliteit.

Vrijheidsstraffen hebben tot doel de dader te straffen, zijn gedrag te verbeteren met het oog op zijn terugkeer in de samenleving, alsook bescherming te bieden aan die samenleving. Voor die types misdrijven moet de hoofdfunctie van de vrijheidsstraf de voorkur krijgen. Een gevangenisstraf moet er vooral toe strekken de samenleving te beschermen, de dader te straffen en uiting te geven aan de sociale afkeuring die het gepleegde misdrijf oproept.

In de toelichting bij het wetsvoorstel dat hij in 1996 indiende, preciseerde de heer Antoine Duquesne dat de fractie waartoe de indieners behoren, met haar pleidooi voor de invoering van niet-reduceerbare straffen in onze wetgeving, krachtig beklemtoont dat daders van de allerergste misdrijven streng dienen te worden gestraft. Uit dat pleidooi mag evenwel niet worden opgemaakt dat zij een fanatiek voorstander is van een repressieve aanpak en elke individualisering van de straffen afwijst. In het algemene kader van het debat over de uitvoering van de vrijheidsstraffen zijn de indieners namelijk de mening toegedaan dat een aantal delinquenten die momenteel in de gevangenis zijn opgesloten, daar niet thuishoren.

De indieners zijn eveneens van oordeel dat ten aanzien van de gedetineerden een effectief beleid van reclassering moet worden gevoerd. Voorts vinden zij ook dat de strafbedeling anders moet worden benaderd (wat zij overigens tijdens de vorige zittingsperiode hebben onderstreept via de indiening van een wetsvoorstel tot invoering van de werkstraf als autonome straf in correctionele zaken en in politiezaken, dat uiteindelijk de wet van 17 april 2002 is geworden).

Dit wetsvoorstel heeft inzonderheid oog voor het specifieke geval van personen met perverse seksuele neigingen : aangezien er terzake geen volkomen waterdichte therapeutische oplossing voorhanden is, vinden de indieners dat men de moed moet hebben om de maatregelen voor te stellen die in dit wetsvoorstel zijn opgenomen en die zijn ingegeven door de zorg die

la sécurité publique face à la dangerosité de certains criminels.

COMMENTAIRE DES ARTICLES

Article 1

Cet article définit la compétence des Chambres législatives. Cette proposition contient des dispositions portant sur des matières visées à l'article 78 de la Constitution.

Article 2

Cet article introduit la nouvelle section sur la période de sûreté.

Article 3

Cet article peut être synthétisé comme suit :

— lorsque la juridiction prononce une peine privative de liberté, non assortie du sursis, dont la durée est égale ou supérieure à dix ans, cette peine sera assortie d'une période de sûreté pour les infractions expressément visées;

— les infractions visées sont notamment les suivantes: les infractions terroristes ayant entraîné la mort, le viol ou l'attentat à la pudeur ayant entraîné la mort, le viol ou l'attentat à la pudeur précédé ou accompagné d'actes de torture et de séquestration, le viol ou l'attentat à la pudeur commis soit sur une personne particulièrement vulnérable en raison d'un état de grossesse, d'une maladie, d'une infirmité ou d'une déficience physique ou mentale, soit sous la menace d'une arme ou d'un objet qui y ressemble, les meurtres et assassinats d'un agent dépositaire de l'autorité publique ou de la force publique, dans l'exercice ou à l'occasion de l'exercice de ses fonctions (vise notamment le meurtre et l'assassinat de policiers), la prise d'otage ayant entraîné la mort ou encore l'enlèvement ou la détention de mineurs ayant entraîné la mort;

— pour ce qui concerne la durée de la période de sûreté, il s'agira de la fixer tout en laissant une marge de manœuvre au juge du fond qui la déterminera en fonction de la gravité des faits et de la personnalité de l'auteur des faits. La durée de la période de sûreté est déterminée comme suit :

de vertegenwoordigers van de Natie behoren te hebben voor de bescherming van de samenleving tegen gevaarlijke misdadigers.

ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

Artikel 1

Dit artikel bepaalt de bevoegdheid van de Wetgevende Kamers. Dit ontwerp bevat bepalingen die betrekking hebben op aangelegenheden bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Artikel 2

Dit artikel leidt de nieuwe afdeling in over de beveiligingsperiode.

Artikel 3

Dit artikel zou als volgt kunnen worden samengevat :

— wanneer de rechtbank een vrijheidsstraf zonder uitstel uitspreekt waarvan de duur gelijk is aan of hoger ligt dan tien jaar, dan gaat die straf gepaard met een beveiligingsperiode voor de uitdrukkelijk bedoelde misdrijven;

— die uitdrukkelijk bedoelde misdrijven zijn met name: terroristische misdrijven met de dood tot gevolg, verkrachting of aanranding van de eerbaarheid met de dood tot gevolg, verkrachting of aanranding van de eerbaarheid voorafgegaan door of gepaard gaand met foltering en opsluiting, verkrachting of aanranding van de eerbaarheid, ofwel ten aanzien van een bijzonder kwetsbaar persoon ingevolge zwangerschap, een ziekte dan wel een onvolwaardigheid of een lichamelijk of geestelijk gebrek, ofwel door middel van bedreiging met een wapen of een daarop gelijkend voorwerp, doodslag van en moord op een agent die drager is van het openbaar gezag of van de openbare macht tijdens of naar aanleiding van de uitoefening van zijn bediening (het betreft hier inzonderheid doodslag en moord op politiemensen), gijzeling met de dood tot gevolg of nog het vasthouden van minderjarigen met de dood tot gevolg;

— voor de beveiligingsperiode wordt een richtduur opgegeven, al krijgt de feitenrechter terzake enige armslag; afhankelijk van de ernst van de feiten en de persoonlijkheid van de dader bepaalt hij immers de precieze duur. Dat gebeurt op grond van de volgende criteria :

— en principe, la moitié de la peine ou dix-huit ans s'il s'agit d'une condamnation à la réclusion à perpétuité;

— par décision spécialement motivée, la juridiction peut porter ces durées jusqu'aux deux tiers de la peine ou, s'il s'agit d'une condamnation à la réclusion à perpétuité, jusqu'à vingt-deux ans;

— par décision spécialement motivée, la juridiction peut décider de réduire les durées visées au premier point. Toutefois, la période de sûreté ne peut être inférieure à un tiers de la peine ou, s'il s'agit d'une condamnation à la réclusion à perpétuité, inférieure à dix ans;

— en cas de récidive, la période de sûreté est de minimum deux tiers de la peine et au maximum de trois quarts de la peine ou, s'il s'agit d'une condamnation à la réclusion à perpétuité, de vingt — deux à trente ans.

Christine DEFRAIGNE.
François BELLOT.
Alain COURTOIS.
Richard MILLER.

*
* *

— in principe bedraagt de beveiligingsperiode de helft van de straf, dan wel achttien jaar in het geval van een veroordeling tot levenslange opsluiting;

— bij een met bijzondere redenen omklede beslissing kan de rechtbank die duur op twee derde van de straf brengen, dan wel op tweeëntwintig jaar in het geval van een veroordeling tot levenslange opsluiting;

— bij een met bijzondere redenen omklede beslissing kan de rechtbank beslissen de in het eerste punt bedoelde duur te verminderen. De beveiligingsperiode mag evenwel niet korter zijn dan een derde van de straf, dan wel tien jaar in het geval van een veroordeling tot levenslange opsluiting;

— bij recidive bedraagt de beveiligingsperiode minimum twee derde van de straf en maximum drie vierde, dan wel van tweeëntwintig tot dertig jaar in het geval van een veroordeling tot levenslange opsluiting.

*
* *

PROPOSITION DE LOI

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

Dans le Chapitre II du Livre Ier du Code pénal, il est inséré une section III*bis* intitulée « Section III*bis*. De la période de sûreté ».

Art. 3

Dans la section III*bis* du même Code, insérée par l'article 2, il est inséré un article 27/1, rédigé comme suit :

« Art. 27/1. En cas de condamnation à une peine privative de liberté, non assortie du sursis, dont la durée est égale ou supérieure à dix ans, prononcée pour les infractions visées aux articles 137, si l'infraction a occasionné la mort, 376, 417*ter*, alinéa 3, 2°, 428, § 5, et 429, si l'infraction a causé la mort, ainsi qu'aux articles 393 et 394 si le coupable a commis l'infraction envers un agent dépositaire de l'autorité publique ou de la force publique, dans l'exercice ou à l'occasion de l'exercice de ses fonctions, le condamné ne peut bénéficier, pendant une période de sûreté, de modalités d'exécution de la peine.

La durée de la période de sûreté est de la moitié de la peine ou, s'il s'agit d'une condamnation à la réclusion à perpétuité, de dix-huit ans. La cour d'assises ou le tribunal peut toutefois, par décision spécialement motivée, soit porter ces durées jusqu'aux deux tiers de la peine ou, s'il s'agit d'une condamnation à la réclusion à perpétuité, jusqu'à vingt-deux ans, soit décider de réduire ces durées qui ne peuvent être inférieures à un tiers de la peine ou, s'il s'agit d'une condamnation à la réclusion à perpétuité, inférieure à dix ans.

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

In Boek I, Hoofdstuk II, van het Strafwetboek, wordt een afdeling III*bis* ingevoegd met als titel « Afdeling III*bis*. Beveiligingsperiode ».

Art. 3

In Afdeling III*bis*, van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij artikel 2, wordt een artikel 27/1 ingevoegd, luidende :

« Art. 27/1. Tijdens een beveiligingsperiode kan de veroordeelde geen aanspraak maken op de toepassing van nadere strafuitvoeringsregels, ingeval hij wordt veroordeeld tot een vrijheidsstraf zonder uitstel waarvan de duur gelijk is aan of hoger ligt dan tien jaar, wegens de misdrijven als bedoeld in artikel 137, zo het misdrijf de dood heeft veroorzaakt, artikel 376, artikel 417*ter*, derde lid, 2°, artikel 428, § 5, artikel 429, zo het misdrijf de dood heeft veroorzaakt, alsook in de artikelen 393 en 394, zo de schuldige een misdrijf heeft gepleegd tegen een agent die drager is van het openbaar gezag of van de openbare macht tijdens of naar aanleiding van de uitoefening van zijn bediening.

De duur van de beveiligingsperiode bedraagt de helft van de straf of, zo het om een veroordeling tot levenslange opsluiting gaat, achttien jaar. Bij een met bijzondere redenen omklede beslissing kan het hof van assisen of de rechtbank die duur evenwel op twee derde van de straf brengen, dan wel op tweeëntwintig jaar in het geval van een veroordeling tot levenslange opsluiting, of nog beslissen die duur in te korten, zonder dat hij korter mag zijn dan een derde van de straf of dan tien jaar in het geval van een veroordeling tot levenslange opsluiting.

En cas de récidive, la période de sûreté est de minimum deux tiers de la peine et au maximum de trois quarts de la peine ou, s'il s'agit d'une condamnation à la réclusion à perpétuité, de vingt-deux à trente ans. »

26 mai 2011.

Christine DEFRAIGNE.
François BELLOT.
Alain COURTOIS.
Richard MILLER.

Bij recidive bedraagt de beveiligingsperiode minimum twee derde van de straf en maximum drie vierde, dan wel van tweeëntwintig tot dertig jaar in het geval van een veroordeling tot levenslange opsluiting. »

26 mei 2011.